

Batseba

Wat wij niet weten!

Sjaak Monster

Batseba

Wat wij niet weten!

Sjaak Monster

© Sjaak Monster

ISBN 9789403814957

Foto omslag: Joël Monster

2026

Uitgeverij Heijink Hardenberg

Voorwoord

Het verhaal uit de Bijbel van koning David en Batseba is onder christenen zeer bekend.¹ Het vertelt hoe David, een man naar het hart van God, op afschuwelijke wijze faalt en zondigt door de vrouw van een van zijn helden, genaamd Uria, te misbruiken en hemzelf vervolgens te laten vermoorden als hij er niet in slaagt om zijn handelen te verhullen voor de buitenwereld. God rekent dit David zeer aan. David komt tot berouw, maar de consequenties zijn zeer ernstig.²

De Bijbel beschrijft echter op geen enkele wijze wat er in Batseba is omgegaan en juist die kant van het verhaal belicht ik in dit boek. Ik doe dit, omdat ik meen dat het onze aandacht verdient om stil te staan bij haar beleven van dit koningsdrama. Een van de vragen die mij heeft beziggehouden, is waarom de Bijbel alleen een feitenrelaas over dit hele gebeuren heeft opgetekend en er niets is vermeld over de impact die dit alles op Batseba gehad heeft. Is dit wellicht omdat de geschiedenis van David door Samuël (een man) is geschreven, of werd een vrouw in die tijd geacht om vooral een zeer dienende rol te vervullen ten gunste van haar echtgenoot? Maar, het zou ook denkbaar kunnen zijn dat het uitgangspunt van Batseba als van ondergeschikt belang werd gezien voor het optekenen van dit verhaal.

Ik heb daar geen antwoord op.

Je zult maar gedwongen worden tot seksueel contact met de koning, terwijl er een groot leeftijdsverschil is en hij heel goed weet dat je gehuwd bent. Als David vervolgens de boodschap ontvangt dat Batseba zwanger is, probeert hij deze zaak op sluwe wijze in de doofpot te laten belanden door Uria zover te bewegen dat hij op bezoek gaat bij Batseba en hij gemeenschap met haar heeft. Dan zou er, overeenkomstig het sinistere plan van David, geen haan naar kraaien dat Batseba zwanger was door zijn handelen. Als Uria evenwel – en dat ook nog eens ingegeven door hoge morele normen en waarden – tot tweemaal toe weigert om naar Batseba te gaan, laat diezelfde koning de echtgenoot van Batseba vermoorden. De zeer opmerkelijke en integere houding van Uria ten aanzien van het voorstel van David aan Uria om naar zijn eigen huis te gaan had de zoveelste ernstige wake-up call moeten zijn voor David, maar kennelijk was zijn hart al zodanig afgeweken van God dat hij zelfs dit niet meer opmerkte.

¹ 2 Samuël 11+12 (NBG)

² Psalm 51 (NBG)

Een andere vraag die zich aandient is hoeveel onheil een vrouw als Batseba kan treffen zonder dat zij daar enige schuld aan heeft? Hoe heeft zij zich over dit alles geuit naar God, die het in eerste instantie ogenschijnlijk laat gebeuren en niet ingrijpt?

Deels berust dit boek op wat in de Bijbel beschreven is en deels door mij proberen in te leven in Batseba en mij af te vragen wat de impact van al deze gebeurtenissen mogelijkerwijs op haar heeft kunnen zijn. De Bijbel vertelt ons dit niet, dus het enige wat wij kunnen doen is ons proberen in haar situatie te verplaatsen en hier vanuit een mogelijk denkbare wijze van voelen en reageren te reconstrueren.

Hierbij heb ik vragen de revue laten passeren als wat het voor haar geweest moet zijn om, terwijl Urija met het leger van Israël aan het front was, op audiëntie genodigd te worden bij koning David, die vanuit begeerte en lust gemeenschap met haar had, terwijl hij wist dat zij gehuwd was? Had zij zich überhaupt kunnen verzetten tegen dit handelen omdat hij nu eenmaal de koning was? En dan ook nog de vraag of zij zich wellicht ergens ook vereerd heeft gevoeld dat die, door eenieder zeer geliefde en gerespecteerde koning, juist met haar intiem wilde zijn? Hoe heeft zij vervolgens de zwangerschap beleefd en het bericht van de dood van Urija? Is het haar gaandeweg ter ore gekomen wat David haar man had aangedaan, of heeft hij dit verborgen gehouden?

In dit boek ga ik ervan uit dat Batseba dit op een gegeven moment heeft vernomen en baseer dit op wat David openbaar maakt van zijn handelen en berouw over dit alles in psalm 51.

Als wij de Bijbel lezen krijgen wij de indruk dat Batseba in een tijdsbestek van hooguit enkele maanden achtereenvolgens misbruikt wordt door David, hierdoor zwanger wordt en haar echtgenoot Urija op initiatief van David de dood ingejaagd wordt. Direct aansluitend wordt zij door David tot vrouw genomen. We lezen hierover dat David haar naar zijn huis liet halen nadat de rouwperiode over Urija voorbij was. En, als er nog ruimte zou zijn voor meer ellende en onrecht, sterft haar pasgeboren baby na zeven dagen. Dit als oordeel van God op het handelen van David. Maar, waarom moest dit dan het leven kosten van een onschuldige baby en niet van David zelf? En dan lezen we vervolgens dat David haar troost en gemeenschap met haar heeft.³

³ 2 Samuël 12:24 (NBG)

Ik vraag mij dan af hoe David haar überhaupt heeft durven en kunnen troosten. Vond 'het troosten' plaats door een arm om haar heen te slaan en met Batseba mee te huilen, of met woorden als 'ik had inderdaad niet zo mogen handelen in dit hele gebeuren, maar we moeten nu verder?' Of: 'vreselijk wat er gebeurd is maar je kunt gelukkig nog wel opnieuw zwanger worden?'

Ik ben ook benieuwd of het verlies van het eerste kind direct opgevolgd werd door gemeenschap, of dat hier een aanzienlijke tijd tussen heeft gezeten? Heeft Batseba zich van het ene op het andere moment laten troosten door David, gevolgd door intimiteit? En daarbij de vraag of zij hier welwillend, of met tegenzin mee heeft ingestemd, of heeft David opnieuw maar gedaan wat hij wenste? Of, en dat is ook niet uitgesloten, heeft Batseba zelf het initiatief genomen om gemeenschap met David te hebben? Dat laatste zou immers zeker zeer verwonderlijk zijn als Batseba geweten zou hebben dat David Uriah bewust zodanig in de strijd had laten plaatsnemen dat hij wel moest sterven en dat de dood van de baby het gevolg was van het oordeel van God.

Hoe kon een vrouw als Batseba zover komen om toe te staan dat David opnieuw gemeenschap met haar had, terwijl hij haar eerst misbruikt heeft, vervolgens Uriah heeft laten vermoorden en dan haar pasgeboren baby te verliezen als straf van God op de zonden van David? Wat zijn haar gedachten en gevoelens in dit alles geweest en hoe heeft zij het ene drama na het andere beleefd? Veel vragen waarop wij het antwoord nooit met zekerheid kunnen vaststellen.

Een boek dat gedeeltelijk gebaseerd is op feiten uit de Bijbel en aanvullend op mijn invulling en interpretatie van wat er niet beschreven is in de Bijbel. Een boek beschreven vanuit het perspectief wat er mogelijkwerwijs omgegaan heeft kunnen gaan in Batseba. Aan dat laatste kan daarom geen enkele toekenning van waarheid worden toegeschreven. Tijdens en na het schrijven van dit boek heb ik mij terdege gerealiseerd dat u als lezer een volledig andere interpretatie van dit Bijbelverhaal kunt hebben. Zo werd ik ook geattendeerd op de mogelijkheid dat Batseba zich wel degelijk bewust was dat zij tijdens het baden zichtbaar was vanaf het dak van het paleis en bewust een reactie van David heeft uitgelokt. En zo zou het daarom volledig waar kunnen zijn dat uw visie de werkelijkheid meer raakt dan wat u zult lezen in dit boek. Dit werd mij ook bevestigd door enkele reacties van vrouwen die ik een concept van deze publicatie liet lezen.

Naast het gegeven dat u als lezer de door mij gekozen invalshoek volgt op wat deze gebeurtenissen met Batseba gedaan zouden kunnen hebben, neemt dit boek u ook mee in thema's als rouw, in diep beleefde geloofscrises en twijfelen aan de rechtvaardigheid van God, en in het vaak langdurige proces van de ervaring slachtoffer te zijn van misbruik. Maar ook in verwerking en herstel na het ervaren van intens onrecht, in het proces en de kracht van vergeving, in ondersteuning en troost die wel, dan wel niet helpend is en in de gevolgen van het maken van verkeerde keuzes als ouder in de opvoeding van de kinderen.

Hiermee heb ik dit boek een verbinding gegeven tussen het verhaal van Batseba en hedendaags lijden door - en hulpverlening aan - vrouwen, en welke gevolgen het ernstig falen van een ouder kan hebben in de opvoeding van de kinderen. Ook het taalgebruik in dit boek is aangepast aan de tijd waarin wij nu leven.

Dit boek lijkt mij daarom niet alleen een aanbeveling om gelezen te worden door christenen die benieuwd zijn naar de persoon van Batseba, maar voor eenieder die zich herkent in het thema van misbruik, of aangedaan onrecht met het vaak daaropvolgende proces van gevoelens van verwonding, woede en wraak.

Inhoud

Voorwoord.....	5
Een koning naar Zijn smart	12
Een vrouw bezig zich te baden	14
David en Batseba	21
Zwanger	22
Waarom?	27
De hel.....	31
Nummer acht	35
Zonen van David	38
Moeder worden.....	39
Zeven dagen.....	42
Natans bestraffing en Davids berouw	43
In de tuin	44
Levend dood	46
Mea culpa	49
Natans bestraffing en Davids berouw	55
Gedachten	57
Boze tongen	61
De profeet	63
Het zesde vers	66
Boetpsalm	67
Een opdracht	69
Bezoek	75
Wat nu?	78
De andere kant	80
Vergeven.....	82
Ouders.....	84
Huiswerk.....	86
In Gods armen	88
De engel.....	91
Hoe verder?.....	96
Gevoelens	98
Dromen	101
Overgave.....	103
Onzeker.....	107
Salomo	109

De Here nu had hem lief.....	111
De barmhartige God	112
Koningszonen	114
Amnon en Tamar	116
Achitofel	117
Strijd tussen het leger van Koning David en Absalom.....	120
Koningsmoeder.....	122
Salomo's troonbestijging	124
Ondanks	125
Salomo's afgoderij.....	127
Voort wat, hoort wat.....	129
Nawoord	130
Tenslotte	134

Een koning naar Zijn smart

Een vrouw bezig
Naakt, zij baadt zich
Buiten, zij wast zich

Hij ziet haar
Begeert haar
Roept haar
Neemt haar
Proeft haar

Dan laat ze weten
Er groeit een kind van u
Dit mag u niet vergeten
Hoe moet het verder nu?

De koning geeft haar man
Een brief verzegeld
Het past mooi in zijn plan
Zo wordt zijn dood geregeld

Maar dan zegt de profeet
God is het die het weet

2 Samuël 11:27 (NBG)

Een vrouw bezig zich te baden

Heerlijk, dat kostbare moment voor mijzelf. De dag zit erop, de pannen met warm water kunnen van het houtvuur en ik ga genieten van mijn bad. De avond begint te vallen en het schemerdonker geeft een natuurlijke dekmantel als ik mij geheel ontkleed. Ik voel mij volledig veilig. Niemand ziet mij hier. Immers, vóór mij rijst de beschermende metershoge muur van het paleis van de koning en aan de zijkanten van het huis, waar Uria en ik wonen, staan hoge struiken. Het huis waar Uria en ik wonen sinds ons trouwen, nu twee jaar geleden. Het huis van ons prille geluk. En, wat mis ik Uria sinds hij al maanden met het leger van Israël in het buitenland verblijft.

Het warme water voelt weldadig. Ook al is het een betrekkelijk warme dag geweest, toch geniet ik enorm van dat wekelijkse warme bad in de avondkoelte. De stilte, de dag die ten einde loopt, de vogels die zich steeds minder laten horen, de rust, de zeep en de olie voor na het baden, mijn borstel voor mijn lange haar, de badjas die over de stoel ligt, alles als onderdelen van een voor mij kostbaar ritueel.

Terwijl ik mij baad gaan mijn gedachten en verlangens naar Uria. Ik prijs mijzelf zeer gelukkig een man als hem te hebben. Notabene een van de dertig helden van koning David.⁴ Wij kennen elkaar al sinds onze jeugd omdat onze families met elkaar optrekken. Uria, die stille jongen met zijn krullen en zijn blauwe ogen. Uria, met zijn liefde voor God, voor de natuur, en voor mij. Uria, die met zoveel bewondering en respect leeft voor mijn vader Eliam⁵ - ook een van de helden en officieren in het leger van koning David - en mijn grootvader Achitofel, raadgever van koning David.⁶ Dankzij de positie van zowel mijn vader en grootvader werden wij dan ook in de gelegenheid gesteld om zelfs naast het paleis van de koning een woning te krijgen.

David omringt zich graag met zijn vertrouwelingen.

Uria, een jongen die bewonderd werd door vele jonge meisjes vanwege zijn kracht, moed, oprechtheid en indrukwekkende verschijning, hoe jong hij ook nog was. Uria, een jongen die op de achtergrond bleef, maar toch op de voorgrond kwam door de puurheid van zijn karakter. Ik had nooit durven dromen dat Uria voor mij zou kiezen.

⁴ 2 Samuël 23:39 en 1 Kronieken 11:41 (NBG)

⁵ 2 Samuël 23:34 (NBG)

⁶ 2 Samuël 23:34 en 2 Samuël 16:15-23 (NBG)